

Матеріальний і духовний світ європейського Середньовіччя

Найкраще підсумувати наші знання про матеріальний і духовний світ цієї епохи нам допоможе побут тогочасних європейців. Часові межі Середніх віків — це V–XV ст. нашої ери. Переважна більшість населення — селяни. Села зводили на рівнинах поблизу лісу. Неподалік на пагорбах чи в горах будували замки — укріплене житло феодалів. На рівнинах займалися землеробством, а ліси слугували джерелом деревини для будівництва та опалення житла. Гриби та ягоди урізноманітнювали харчування людей. Протягом Середніх віків поступово відбувалася **урбанізація** — переселення людей із села у місто. У містах жили ремісники, торговці, частина духовенства.

Тогочасні побутові умови суттєво відрізнялися від нинішніх. У більшості міст не було каналізації. Помії в таких містах виливали прямо з вікна. Антисанітарія приваблювала гризунів, що поширювали хвороби. Це спричиняло епідемії чуми, холери, тифу. Наприклад, чума «Чорна смерть» забрала життя близько 25 мільйонів людей у XIV ст. Для порівняння: населення Європи в XV ст. — близько 43 мільйонів.



Пригадайте, яким чином у добу Середньовіччя боролися з поширенням хвороби?

Через такі епідемії будинки почали споруджувати не з дерева, а з каменю і покривати дах черепицею. Це захищало житло від гризунів. Тому досягнення середньовічних будівельників — це не лише романські й готичні храми, а ще й кам'яні будинки для простолюдинів.

Поширеною проблемою у Середньовіччі був голод. У тогочасній Європі люди ще не навчилися зберігати їжу протягом тривалого терміну, тобто робити запаси на голодні роки. У 1315–1317 рр. унаслідок постійних дощів, які заважали займатися землеробством, розпочався Великий голод. Він охопив Англію, Ірландію, Францію та багато земель Північної і Центральної Європи. Населення деяких міст і сіл скоротилося на чверть.

Середня тривалість життя

- Знать, священники та науковці:
50-60 років.
- Прості селяни та міщани:
чоловіки — 40-45 років
жінки — 30-35 років
- Дуже високою була дитяча смертність

Про жіночу долю в Середньовіччі

У більшості європейських культур доля дівчини була в руках її роду. Жінка мала в усьому коритися волі батька, а після заміжжя — чоловіка. Окрім того, бути дуже скромною, набожною та дбати про родину. Католицькі священники давали обітницю не одружуватися і здебільшого вважали, що жінка є причиною гріховної поведінки чоловіків.

Головною проблемою знатних чоловіків було право **майорату**. Згідно з ним, землю батька часто успадковував лише старший син. Молодші нащадки брали із собою зброю і мандрували Європою в очікуванні війни, щоб отримати собі землю як нагороду. Ми називаємо таких людей **«лицарі»**. Коли таких найманців у Європі стало забагато, Папа Римський почав організовувати **хрестові походи**. Лицарі отримували можливість завоювати собі землю, а церква поширювала свій вплив на нові території.



Джерело: wikimedia

Пригадайте, у які землі вирушали лицарі-хрестоносці?

Прошарком суспільства, до якого міг доєднатися і представник аристократії, і селянин, було **духовенство**. У Західній Європі ви би потрапили в церковну ієрархію католицизму. Найнижчою ланкою були диякони, далі — звичайні священники, яких призначали єпископи. Вищих церковних ієрархів затверджував особисто Папа Римський. Теоретично кожен священник незалежно від походження міг бути обраний Папою. У православних державах також існувала церковна ієрархія, але духовенство ще й поділялося на «чорне» і «біле». «Білими» називали тих священників, що мали родину. Вони залишалися важливими членами громади, але не мали можливості займати високі церковні посади.



Джерело: wikimedia

Пригадайте, які можливості відкривалися перед священником у Західній Європі



Рекомендовані джерела

1. Н. Подаляк, І. Лукач, Т. Ладиченко. «Всесвітня історія, 7 клас», 2020.
2. О. Пометун, Ю. Малієнко. «Всесвітня історія, 7 клас», 2020.
3. Що їли у Середні віки. Електронний ресурс. URL:
<https://artefact.org.ua/history/shho-yili-u-seredni-viki.html> (23.03.2021)
4. Чорна Смерть. Електронний ресурс. URL:
<http://istoryk.in.ua/chorna-smert/> (23.03.2021)
5. Цікаві факти про хрестові походи. Електронний ресурс. URL:
<https://interes-fakti.com/cikavi-fakti-pro-xrestovi-poxodi/> (23.03.2021)